

ANNA AGUILAR

Josep M. Passola, advocat i economista de Vic, ha rebut el premi Enrique Fernández Peña d'Història de la Comptabilitat 1999, que concedeix l'Associació Espanyola de Comptabilitat i Administració d'Empreses. L'estudi, titulat *Els orígens de la banca pública* i publicat per l'editorial AUSA, de Sabadell, analitza comparativament com i per què van néixer les taules de canvi —els primers bancs públics europeus.

—Les taules actuaven com a bancs públics de dipòsits, de girs, i crèdit municipal, però per què tenien prohibit actuar com a banc de crèdit privat?

—El diner que hi havia en aquests bancs era diner públic o diner de certes persones com vídues, menors, herències... un capital no de lliure disposició, sinó privat, però que s'havia de salvaguardar, i qui tenia realment garantia per respondre d'aquests diners era la ciutat, que era molt rica perquè tenia edificis, propietats... El crèdit d'a-

L'ESGLÉSIA

“El banc més important que hi ha a Vic és la caixa de dipòsits de la catedral, que està a la cúria”

questes monedes no es podia donar a tothom, sinó que s'oferia a la ciutat, que necessitava molts diners per comprar blat, fer hospitals i altres coses d'interès públic. Per això es va fer crèdit públic, per assumptes d'interès públic.

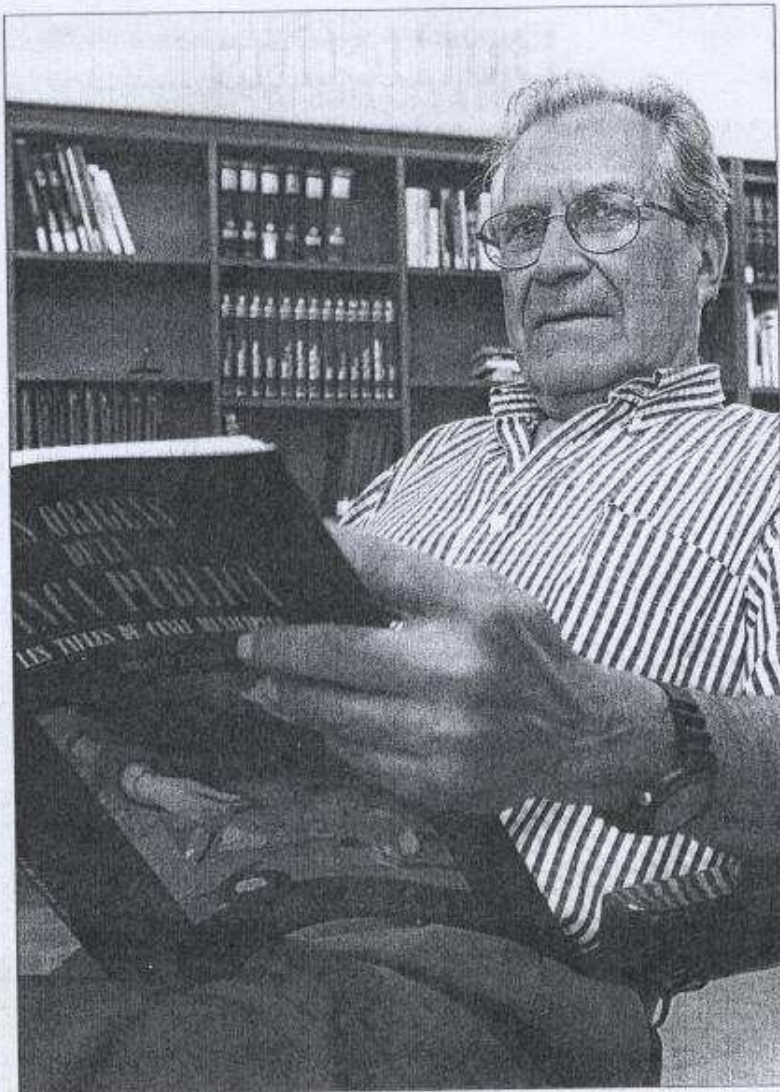
—Però a Manresa sí que la taula de canvi feia operacions particulars...

—Sí, és un cas curiós, i després d'estudis s'ha vist que a Tarragona va passar el mateix. Van fer una taula de canvi, però la ciutat no podia disposar d'aquests diners. Tot i així, al cap d'uns anys, la taula sí que donava crèdit a la ciutat, es donava valor de diner a uns vals. Si la ciutat necessitava 10.000 lliures per comprar blat, li feien un val per aquest valor i el dipositaven a la caixa com a diner. Aquell val era un crèdit, era un document creditici.

—I hi ha alguna raó per què en aquests llocs funcionés així?

—Segurament era una lluita amb la banca privada. Si a les ciutats on es muntava una taula de canvi no hi havia banca privada, no hi havia cap problema. Ara bé si hi era, la cosa es complicava perquè els bancs privats perdien els diners més apreciats pels bancs, els de menors, les herències...

—Les primeres banques priva-

Josep Maria Passola, amb un exemplar del seu llibre

“Amb les taules de canvi, la banca privada perdia els diners més apreciats”

Josep M. Passola, guanyador del Fernández Peña de comptabilitat

des van ser totes d'origen eclesiàstic?

—En absolut. Els primers banquers abans es creia que eren jueus, però eren catalans. Això venia de les fires, a cada ciutat tenien les seves monedes i quan per exemple venia un home de França i volia comprar aquí, hi havia un senyor que tenia una taula de canvi i es dedicava a canviar monedes; sobretot monedes estrangeres per nacionals i això va existir des del moment en què va existir el

mercat, perquè de seguida van sortir monedes que ningú coneixia i hi havia d'haver un especialista que tingués unes balances i una pedra de toc i que sapigués dir "aquí hi ha tants grams d'or" i donar-li un valor. Això va ser l'origen dels canvistes, dels banquers. Llavors aquesta gent van començar a rebre dipòsit i van començar a fer crèdits. Més tard van venir els jueus i també ho van fer, però a part d'ells, als segles XII, XIII i XIV ja va néixer la banca

com una necessitat dels mercaders per poder fer negoci.

—Tot i així, el poder eclesiàstic sempre va tenir un paper destacat...

—Home, el banc més important que hi ha a Vic és la caixa de dipòsits de la catedral, que està a la cúria. Aquest banc existia quan va néixer el Bisbat, l'any 1100. Els capellans i el clero tenien molts diners i els guardaven a la sacristia de la catedral perquè era un edifici de pedra, difícil d'entrar i tenia la protec-

ció eclesiàstica. Com que era un lloc molt segur, l'Ajuntament també hi posava diners i els particulars, joies. La cúria encara avui fa de banc; té obligacions i diners, però és molt conservadora, només compra hipoteques a llarg pla, per exemple, coses molt segures.

—El naixement dels comptes corrents, vostè creu que s'han de buscar al segle XIII?

—Hi ha un document del 1293 on ja es porta la comptabilitat per partida doble. No vol dir que sigui una partida doble com ara, però ja començaven a fer dues llistes: deure i haver.

—Només la taula de Barcelona tenia moneda nacional?

—Sí. Entenem per moneda nacional, moneda catalana. A Vic, als orígens hi havia la moneda que encunyaven els bisbes i llavors va ser l'Ajuntament qui ho va fer molts cops. Però a Vic s'encunyava moneda de coure, fraccionària, la del pobres. En canvi, la taula era el banc dels rics, perquè hi anava la moneda d'or i de plata.

—I per què van desaparèixer les taules al segle XIX?

—La taula de Vic va durar fins a

BANCA

“Estem en una economia absolutament creditícia. Dels bancs avui no en podem prescindir”

1868. Van desaparèixer amb el Decret de Nova Planta. L'intendent Patiño es va adonar que hi havia coses molt importants. Catalunya, va dir que podria treure la jurisdicció però la font de riquesa que teníem va pensar que la podien aprofitar i per això van restaurar les taules de canvi. Però es van equivocar perquè un banc és qüestió de confiança i la que van donar els invasors va ser nul·la. Van viure d'esquena a la població, però era tanta la tradició, que encara van funcionar des del 1714 fins al 1868, quasi dos segles més.

—Quina opinió li mereix el sítema bancari actual?

—Estem en una economia absolutament creditícia, tota moneda que tenen les famílies l'Estat, i les empreses són crèdits, els bitllets són crèdits del Banc d'Espanya. Sense banc no existiria aquest món essencialment canviari. Dels bancs el cor de l'economia moderna avui no en podem prescindir.

—I les fusions?

—La gent s'ajunta quan té por. Els bancs han concedit més crèdits dels que podien concedir per això necessiten molts diners. Com que un de sol no té prou, busca fer una gamma més sòlida, sobretot de cara a bancs estrangers, que sinó menjarien els bancs nacionals

BARCELONA ciudad

CONFERENCIAS Y DEBATES

Memòria de la transició a Espanya i a Catalunya. Conferència a cargo de Joan Reventós, presidente del Parlament de Catalunya. Antigua capilla de la Universitat. Pl. Universitat (19.00 h).

El vi al llarg de la història. Conferència a cargo de Lluís Ràfols, de la Associació Catalana d'Enòlegs. Institut d'Estudis Catalans. Carme, 47 (19.00 h).

La ciutat amb ulls d'infant: projecte pedagògic, projecte polític. Mesa redonda con la participació de Manuel Delgado, Enric Pol, Montserrat Morales, Diane Hennebert y Albert Garcia Espuche. Modera Joan Roca. CCCB. Montalegre, 5 (19.00 h).

El nuevo mapa del cerebro. Conferència a cargo de Rita Carter con motivo de la presentación del libro del mismo título. Museu de la Ciència. Teodor Roviralta, 55 (19.00 h).

El Consell de Cent i la Taula de Canvi. Conferència a cargo de Josep M. Passola, economista, sobre la creación y desarrollo del Banc Públic Municipal de Barcelona. La Pedrera. P.º de Gràcia, 92 (19.30 h).

Kosovo. Cooperación y solidaridad internacional. Mesa redonda con Enric Mompó, Carles Segur, Pilar Malagarriga, Antonio Ruiz y Carlos Vallejo. Cotxeres de Sants. Olzinellas, 7 (19.30 h).

La Barcelona del disseny a debat: tres perspectives. Mesa redonda con la participación de Miguel Milà, Martín Azúa y Javier Mariscal. Fundació Joan Miró. Parque de Montjuïc (19.30 h).

Presència artística de Flandes a la Corona d'Aragó. Conferència a cargo de Francesca Español, profesora de Historia del Arte de la UB. Fundació "la Caixa". P.º Sant Joan, 108 (19.30 h).

Clonarem éssers humans? Conferència a cargo de Vladimir de Semir, periodista. Casal de Sarrià. Pl. Cirici i Pellicer. 2 (19.30 h).

Els futurs de Barcelona. Dentro de este ciclo de alcaldables, hoy interviene Imma Mayol (IC). Facultad de Ciències de la Comunicació Blanquerna. Valldonzella, 23 (19.30 h).